

TRIBUNAL DE COMPTES D'ANDORRA

Informe relatiu als treballs de fiscalització
corresponents al tancament de l'exercici 2016, de la
FUNDACIÓ PRIVADA DEL SECTOR PÚBLIC ACTUATECH

Febrer de 2018

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. Objecte i abast	4
1.2. Metodologia	4
1.3. Naturalesa jurídica	5
1.4. Marc jurídic	5
1.5. Organització i control intern	6
1.6. Limitacions a l'abast	6
2. FISCALITZACIÓ REALITZADA	7
2.1. Comptes anuals	7
2.1.1. Immobilitzat	11
2.1.2. Deutors	12
2.1.3. Tresoreria	13
2.1.4. Ajustaments per periodificació d'actiu	14
2.1.5. Fons propis	14
2.1.6. Creditors a curt termini	14
2.1.7. Altres ingressos en gestió ordinària	15
2.1.8. Transferències i subvencions	15
2.1.9. Aprovisionaments i serveis exteriors	15
2.1.10. Despeses de personal	15
2.1.11. Altres despeses de gestió	16
2.1.12. Diferències negatives de canvi	16
2.2. Execució pressupostària	17
2.3. Estat del romanent de tresoreria	18
2.4. Contractació pública	19
2.5. Altres aspectes a destacar	19
2.6. Evolució de les magnituds i ratis principals	20
3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS	25
4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS	25
5. CONCLUSIONS	25
6. AL·LEGACIONS	26
7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES	30

Abreviacions

LGFP: Llei general de les finances públiques

PGCP: Pla general de comptabilitat pública

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Objecte i abast

D'acord amb l'art. 8 de la Llei del Tribunal de Comptes, de 13 d'abril de 2000, correspon a aquest Òrgan la fiscalització externa de la gestió econòmica, financera i comptable de les entitats que gestionen cabals públics, entre d'altres, la Fundació privada del sector públic ActuaTech (en endavant la Fundació).

La fiscalització de la Fundació forma part dels treballs de fiscalització per a l'exercici 2016, d'acord amb les competències que té atribuïdes aquest Tribunal.

Aquesta actuació suposa la realització d'una auditoria de regularitat (financera i de compliment) de l'activitat economicofinancera de l'esmentada entitat, desenvolupada en l'exercici 2016.

La liquidació de comptes de la Fundació corresponent a l'exercici 2016 objecte d'aquesta fiscalització va ser lliurada al Tribunal de Comptes en data 31 de març de 2017, i consta entre altres de la documentació següent: gestió comptable d'ingressos i despeses (liquidació del pressupost), gestió comptable del patrimoni, gestió comptable de tresoreria, balanç, compte del resultat economicopatrimonial, memòria, que inclou el quadre de finançament amb la nota conciliant el resultat comptable de l'exercici amb els recursos procedents de les operacions, i l'estat del romanent de tresoreria. En data 26 de febrer de 2018 es va lliurar al Tribunal un informe d'auditoria encarregat per la pròpia entitat.

1.2. Metodologia

El treball s'ha realitzat d'acord amb els Principis i Normes d'Auditoria del Sector Públic i ha consistit en la realització d'aquelles proves selectives i revisions de procediments que s'han considerat necessàries en cada cas per a l'examen de les diferents àrees.

L'actuació portada a terme ha estat una auditoria de regularitat, que inclou una auditoria de legalitat o compliment i una auditoria financera, amb els següents objectius:

- Verificar si l'activitat economicofinancera de la Fundació s'ha desenvolupat de conformitat amb les normes, disposicions i directrius que li són d'aplicació.
- Verificar si els comptes anuals i altres estats financers de la Fundació expressen la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, del resultat economicopatrimonial i de l'execució del pressupost, i que la informació economicofinancera es presenta d'acord als principis comptables que li són d'aplicació.

No obstant això, en la mesura que s'han detectat en la fiscalització, en l'informe es posen de manifest incidències i conclusions que tenen a veure amb la gestió, és a dir, que indiquen si la gestió economicofinancera s'ha portat a terme amb criteris d'eficàcia, eficiència i economia.

Han estat objecte de la present fiscalització els fets generats per la Fundació en l'exercici 2016, encara que, quan ha calgut per tenir incidència en l'exercici fiscalitzat, també ho han estat els d'exercicis anteriors i posteriors, abordant tant els aspectes comptables i pressupostaris com els patrimonials, així com els d'organització i control intern existents. Al mateix temps, també s'ha verificat si es compleix amb la legalitat vigent en la gestió dels recursos públics.

No s'han portat a terme procediments específics, amb tendència a localitzar fets posteriors que poguessin afectar l'exercici fiscalitzat. No obstant això, en aquells casos en els quals s'ha comptat amb evidència d'algun tipus, originada amb posterioritat a la data de tancament dels exercicis, s'ha fet referència als mateixos a l'informe.

El treball de camp a les dependències de l'ens fiscalitzat va concloure el 14 de juliol de 2017.

1.3. Naturalesa jurídica

La Fundació privada del sector públic ActuaTech es constitueix al gener de 2015 amb l'objectiu d'establir un marc de referència pel desplegament i impuls de projectes tecnològics amb un alt valor afegit que contribueixin al desenvolupament del Smart Country en el context de diversificació econòmica d'Andorra i contribuir al desenvolupament de l'economia andorrana mitjançant la creació d'un entorn tecnològic propici que fomenti l'atracció de talent i generació de coneixement orientat a idear nous serveis i oportunitats pel país, convertint el Principat d'Andorra en un país intel·ligent de referència internacional. És una fundació del sector públic, sense ànim de lucre, amb plena personalitat i capacitat jurídica i d'obrar que es regeix per les disposicions legals vigents, en particular per la Llei 11/2008, de 12 de juny, i pels estatuts fundacionals, que expressen la voluntat fundacional i per les subsegüents actuacions de modificació, d'interpretació i de desenvolupament dels mateixos, realitzades pel Patronat.

1.4. Marc jurídic

La legislació que regula l'activitat economicofinancera, pressupostària i comptable de la Fundació en el període fiscalitzat es conté, fonamentalment, en les següents disposicions:

- Decret del 27 de gener de 1999 pel qual s'aprova el Pla general de comptabilitat pública.
- Llei 11/2008 del 12 de juny, de fundacions.
- Estatuts de la Fundació ActuaTech, 15 de gener de 2015.
- Decret legislatiu del 20-5-2015 de publicació del text refós de la Llei general de les finances públiques, del 19 de desembre de 1996.
- Llei 2/2016, del 10 de març, del pressupost per a l'exercici del 2016.

1.5. Organització i control intern

El control intern és un procés integral de l'organització, responsabilitat dels òrgans de govern i direcció de l'entitat, dissenyat per afrontar els riscos i per aportar una seguretat raonable que en la consecució de la missió de l'ens s'assoleixen els objectius de:

- Execució ordenada, ètica, econòmica, eficient i efectiva de les operacions.
- Compliment de les obligacions de responsabilitat.
- Compliment de les lleis i regulació aplicable.
- Salvaguarda dels recursos per evitar pèrdues, mal ús o danys.

En els treballs de fiscalització s'han estudiat i avaluat aquells procediments del control intern que hem considerat necessaris atenent l'abast i la naturalesa del treball, sense que l'esmentat estudi hagi pretès identificar necessàriament totes les debilitats que puguin existir, motiu pel qual no expressem una opinió sobre el sistema de control intern de la Fundació. No obstant això, en el transcurs de l'informe es detallen aquelles observacions i recomanacions que han de possibilitar la millora dels procediments de control intern de la Fundació. En la figura del gerent recau la responsabilitat de la gestió econòmica, administrativa i operativa de la Fundació.

L'òrgan de govern de la Fundació és el seu Patronat format per un nombre mínim de quatre i un nombre màxim de sis patrons, que poden ser persones físiques o jurídiques. Són membres nats del patronat el Servei de Telecomunicacions d'Andorra, les Forces Elèctriques d'Andorra, la Universitat d'Andorra i el Govern d'Andorra. El Govern d'Andorra és el president del Patronat.

Com s'indica a la nota 2.5, la Fundació no ha estat sotmesa a controls per part de la Intervenció general.

1.6. Limitacions a l'abast

En el desenvolupament del nostre treball s'han posat de manifest les següents limitacions:

- La Fundació, en tant que entitat del sector públic conforme el que estableix la Llei 11/2008 de fundacions està sotmesa al règim de comptabilitat pública. En l'exercici fiscalitzat la Fundació ha elaborat la seva comptabilitat d'acord amb les pràctiques de les entitats privades. Al tancament de l'exercici, amb les limitacions i observacions que s'expressen en el transcurs de l'informe, s'han adaptat els estats i comptes anuals retuts a les disposicions del PGCP. Igualment, el pressupost i la seva liquidació, aquesta darrera elaborada a partir de la informació enregistrada en la comptabilitat financera, tenen una funció preventiva i no limitativa. Aquest fet, no permet garantir l'acompliment dels principis pressupostaris estipulats a la secció 1a del Capítol III de la LGFP i del PGCP, principis que han de regir en la gestió de fons públics.

2. FISCALITZACIÓ REALITZADA

2.1. Comptes anuals

Balanç

Núm. de comptes	ACTIU	Exercici 2016	Exercici 2015
	A) IMMOBILITZAT	25.366,49	756,30
	II. Immobilitzacions immaterials	856,96	756,30
200	Altres immobilitzats immaterials	1.168,92	856,76
(280)	Amortitzacions	-311,96	-100,46
	II. Immobilitzacions immaterials	15.389,13	-
227,229	Altres immobilitzats immaterials	18.178,98	-
(282)	Amortitzacions	-2.789,85	-
23	IV. Inversions gestionades	9.120,40	-
	C) ACTIU CIRCULANT	499.930,88	762.749,54
	II. Deutors	17.873,77	115.683,31
440	Deutors pressupostaris	6.643,71	114.986,25
430	Deutors no pressupostaris	5.820,70	-
470	Administracions públiques	5.409,36	697,06
572	IV. Tresoreria	163.514,87	311.074,01
480	V. Ajustaments per periodificació	318.542,24	335.992,22
TOTAL ACTIU		525.297,37	763.505,84

Núm. de comptes	PASSIU	Exercici 2016	Exercici 2015
	A) FONS PROPIS	183.097,20	223.774,50
100	I. Fons social	200.000,00	200.000,00
120	III. Resultats d'exercicis anteriors	23.774,50	-
129	IV. Resultat de l'exercici	-40.677,30	23.774,50
	E) CREDITORS A CURT TERMINI	342.200,17	539.731,34
	III. Creditors	20.507,50	237.793,86
400	Creditors pressupostaris	-	228.581,00
410	Creditors no pressupostaris	16.914,72	9.012,86
476	Altres creditors	3.592,78	200,00
485	IV. Ajustaments per periodificació	321.692,67	301.937,48
TOTAL PASSIU		525.297,37	763.505,84

Font: Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Compte del resultat economicopatrimonial

Núm. de comptes	DEURE	Exercici 2016	Exercici 2015
	A) DESPESES	1.266.579,16	790.289,04
	2. Aprovisionaments	1.094.884,11	724.550,26
607	c) Altres despeses externes	1.094.884,11	724.550,26
	3. Despeses gestió ordinària, funcionament i socials	171.695,03	65.738,78
	a) Despeses de personal	66.787,15	2.290,00
640	Sous, salaris i assimilats	60.462,58	2.000,00
642	Càrregues socials	6.324,57	290,00
	c) Dotacions amortitzacions immobilitzat	3.001,35	100,46
	e) Altres despeses de gestió	66.775,27	21.200,51
624,625,626,629	Serveis exteriors	66.775,27	21.200,51
631	Tributs	-	-
	f) Despeses financeres i assimilables	163,62	-
669	Altres despeses financeres	163,62	-
668	h) Diferències negatives de canvi	34.967,64	42.147,81
	5. Pèrdues i despeses extraordinàries	0,02	-
678	c) Despeses extraordinàries	0,02	-
	Estalvi		23.774,50

Núm. de comptes	HAYER	Exercici 2016	Exercici 2015
	B) INGRESSOS	1.225.901,86	814.063,54
	4. Altres ingressos en gestió ordinària	26.720,47	7.039,36
	f) Altres interessos i ingressos assimilats	312,73	455,36
769	Altres interessos	312,73	455,36
768	g) Diferències positives de canvi	26.407,74	6.584,00
	5. Transferències i subvencions	1.199.160,40	807.024,18
740	a) Transferències corrents	1.199.160,40	807.024,18
778	6. Beneficis i ingressos extraordinaris	20,99	-
	c) Ingressos extraordinaris	20,99	-
	Desestalvi	-40.677,30	

Font: Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Quadre de finançament

Fons aplicats	Exercici 2016	Exercici 2015
1. Recursos aplicats en operacions de gestió	1.263.577,81	790.188,58
b) Aprovisionaments	1.094.884,11	724.550,26
c) Serveis exteriors	66.775,27	21.200,51
d) Tributs	-	-
e) Despeses de personal	66.787,15	2.290,00
h) Despeses financeres	35.131,26	42.147,81
i) Altres pèrdues de gestió corrent i despeses exceptionals	0,02	-
2. Pagaments pendents d'aplicació	-	-
3. Despeses de formalització de deutes	-	-
4. Adquisicions i altres altes d'immobilitzat	312,16	856,76
b) Immobilitzacions immaterials	312,16	856,76
c) Immobilitzacions materials	18.178,98	-
d) Inversions gestionades	9.120,40	-
5. Disminucions directes del patrimoni	-	-
6. Cancel·lació o traspàs a curt de deutes a llarg	-	-
7. Provisions per riscos i despeses	-	-
Total d'aplicacions	1.263.889,97	791.045,34
Excés d'origens sobre aplicacions (augment del capital circulant)	37.988,11	23.018,20

Fons obtinguts	Exercici 2016	Exercici 2015
1. Recursos procedents d'operacions de gestió	1.225.901,86	814.063,54
f) Transferències i subvencions	1.199.160,40	807.024,18
h) Altres ingressos de gestió corrent i ingressos excepcionals	26.741,46	7.039,36
2. Aportacions a fons patrimonial	-	-
3. Subvencions de capital	-	-
4. Cobraments pendents d'aplicació	-	-
5. Incrementos directes de patrimoni	-	-
6. Deutes a llarg termini	-	-
7. Alienacions i altres baixes d'immobilitzat	-	-
8. Cancel·lació anticipada o traspàs a curt termini d'immobilitzacions financeres	-	-
Total d'origens	1.225.901,86	814.063,54
Excés d'aplicacions sobre orígens (disminució del capital circulant)		

Font: Fundació ActuaTech

(Imports en euros)

Nota: El total del punt 4 dels fons aplicats de l'exercici 2016 i el total d'aplicacions hauria de ser de 27.611,54 euros i de 1.291.189,35 euros respectivament. Paral·lelament, l'excés d'aplicacions sobre orígens (disminució del capital circulant) hauria de ser de 65.287,49 euros.

Variació del capital circulant	Exercici 2016		Exercici 2015	
	Augments	Disminucions	Augments	Disminucions
1. Existències	-	-	-	-
2. Deutors	17.873,77	-	115.683,31	-
a) Pressupostaris	6.643,71	-	114.986,25	-
b) No pressupostaris	5.820,70	-	-	-
c) Administracions públiques	5.409,36	-	697,06	-
3. Creditors	-	20.507,50	-	237.793,86
a) Pressupostaris	-	-	-	228.581,00
b) No pressupostaris	-	16.914,72	-	9.012,86
c) Altres creditors	-	3.592,78	-	200,00
4. Inversions financeres temporals	-	-	-	-
5. Emprèstits i altres deutes a curt termini	-	-	-	-
a) Emprèstits i altres emissions	-	-	-	-
b) Préstecs rebuts i altres conceptes	-	-	-	-
6. Altres comptes no bancaris	-	-	-	-
a) Drets cobrats pendents d'aplicació	-	-	-	-
7. Tresoreria	163.514,87	-	311.074,01	-
8. Ajustaments per periodificació	318.542,24	321.692,67	335.992,22	301.937,48
Total	499.930,88	342.200,17	762.749,54	539.731,34
Variació del capital circulant		157.730,71		223.018,20

Font: Fundació ActuaTech

(Imports en euros)

Nota exercici 2016: la variació del capital circulant esta malament. Segons quadre de finançament arreglat aritmèticament hauria de ser de 65.287,49 euros

Conciliació del resultat de l'exercici i el resultat procedent de les operacions

	Exercici 2016	Exercici 2015
Resultat economicopatrimonial	-40.677,30	23.774,50
Més:		
Dotació a les amortitzacions	3.001,35	100,46
Recursos obtinguts d'operacions de gestió	-37.675,95	23.874,96

Font: Fundació ActuaTech

(Imports en euros)

Conciliació entre el resultat pressupostari liquidat i el resultat economicopatrimonial

Resultat pressupostari liquidat	-40.247,60
Ajustaments per periodificació d'actiu	-17.258,98
Ajustaments per periodificació de passiu	-7.780,91
Dotació de l'amortització	-3.001,35
Inversions	27.611,54
Resultat economicopatrimonial (Estalvi)	-40.677,30

Font: Fundació ActuaTech

(Imports en euros)

De la revisió de l'apartat es desprenen les observacions següents:

Aplicació del Pla general de comptabilitat pública.

Com es descriu a la nota 1.6, la Fundació no efectua un seguiment pressupostari ajustat a la LGFP i al PGCP. L'entitat registra les seves transaccions i fa un seguiment de la seva gestió elaborant una comptabilitat la qual es basa en les previsions per a entitats privades, preparant una liquidació pressupostària a partir de la informació enregistrada en la comptabilitat anteriorment indicada. L'incompliment de les normes de gestió pressupostària han comportat que es vulnerin els principis pressupostaris d'annualitat i d'especialitat quantitativa, regulats als articles 14 i 15 respectivament de la LGFP.

2.1.1. Immobilitzat

Es presenta a continuació l'estat de gestió comptable del patrimoni retut per la Fundació:

Gestió comptable del patrimoni

Descripció	Inicial 2016	Adquisicions	Alienacions	Traspassos	Final 2016
Immobilitzat immaterial					
Despeses de primer establiment	856,76	-	-	-	856,76
Aplicacions informàtiques	-	312,16	-	-	312,16
Total cost	856,76	312,16	-	-	1.168,92
Amort. acum. despeses primer establiment	-100,46	-171,82	-	-	-272,28
Amort. acum. aplicacions informàtiques	-	-39,68	-	-	-39,68
Total amortitz. acumulada	-100,46	-171,82	-	-	-311,96
Total immobilitzat	756,30	140,34	-	-	856,96

Font: Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Nota: El total de l'amortització acumulada de les adquisicions hauria de ser -211,50 en lloc de -171,82 euros i el total d'immobilitzat d'adquisicions de 100,66

Descripció	Inicial 2016	Adquisicions	Alienacions	Traspassos	Final 2016
Immobilitzat material					
Equips informàtics	-	15.317,10	-	-	15.317,10
Altres immobilitzats	-	2.861,88	-	-	2.861,88
Total cost	-	18.178,98	-	-	18.178,98
Amort. acum. equips informàtics	-	-2.583,96	-	-	-2.583,96
Amort. acum. altres immobilitzats	-	-205,89	-	-	-205,89
Total amortitz. acumulada	-	-2.789,85	-	-	-2.789,85
Total immobilitzat	-	15.389,13	-	-	15.389,13

Font: Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

El moviment d'immobilitzat que s'han produït durant l'exercici es resumeixen de la següent manera:

Immobilitzat immaterial

Descripció	Saldo a 31/12/2015	Altes	Baixes	Saldo a 31/12/2016
Despeses de primer establiment	856,76	-	-	856,76
Aplicacions informàtiques	-	312,16	-	312,16
Immobilitzat immaterial brut	856,76	312,16	-	1.168,92

Descripció	Saldo a 31/12/2015	Altes	Baixes	Saldo a 31/12/2015
Amortitz. acum. immobilitzat immaterial	-100,46	-211,50	-	-311,96
Amortitz. acum. immobilitzat immaterial	-100,46	-211,50	-	-311,96

Valor net comptable	756,30	100,66	-	856,96
----------------------------	---------------	---------------	----------	---------------

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Immobilitzat material

Descripció	Saldo a 31/12/2015	Altes	Baixes	Saldo a 31/12/2016
Equips informàtics	-	15.317,10	-	15.317,10
Altres immobilitzat	-	2.861,88	-	2.861,88
Immobilitzat material brut	-	18.178,98	-	18.178,98

Amortització acumulada	Saldo a 31/12/2015	Altes	Baixes	Saldo a 31/12/2015
Amortitz. acum. immobilitzat material	-	-2.789,85	-	-2.789,85
Amortitz. acum. immobilitzat material	-	-2.789,85	-	-2.789,85

Valor net comptable	-	15.389,13	-	15.389,13
----------------------------	----------	------------------	----------	------------------

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.2. Deutors

El desglossament de l'epígraf de deutors segons el balanç rebut, és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Deutors pressupostaris	6.643,71	114.986,25	-108.342,54
Deutors no pressupostaris	5.820,70	-	5.820,70
Administracions públiques	5.409,36	697,06	4.712,30
Total	17.873,77	115.683,31	-97.809,54

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.3. Tresoreria

El detall dels saldos que componen la rúbrica de tresoreria és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Entitats bancàries c/c en euros	163.514,87	196.678,01	-33.163,14
Entitats bancàries c/c en moneda estrangera	-	114.396,00	-114.396,00
Total	163.514,87	311.074,01	-147.559,14

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

L'estat de gestió comptable de tresoreria retut per l'entitat és el següent:

Saldo entitats financeres i caixa a 31/12/2015	311.074,01
Caixa	-
C/C en euros	196.678,01
C/C en divisa	114.396,00
Total cobraments executats durant l'exercici 2016	1.114.676,58
<u>Pressupost corrent</u>	1.233.282,77
Impostos directes	-
Impostos indirectes	-
Taxes i altres ingressos	26.741,46
Transferències corrents	1.206.541,31
Ingressos patrimonials	-
Alienació d'inversions	-
Transferències de capital	-
Passius financers (formalització préstec)	-
<u>No pressupostari</u>	-118.606,19
Variació deutors no pressupostaris	-10.263,65
Variació deutors pressupostaris	-108.342,54
Aportació a fons fundacional	-
<u>Pressupostos tancats</u>	-
Total pagaments realitzats durant l'exercici 2016	1.262.235,73
<u>Pressupost corrent</u>	1.273.530,37
Despeses de personal	66.787,15
Consums de béns corrents i serveis	1.144.000,40
Despeses financeres	35.131,28
Transferències corrents	-
Inversions reals	27.611,54
Transferències de capital	-
Actius financers	-
Passius financers (amortització préstec)	-
<u>No pressupostari</u>	-11.294,64
<u>Pressupostos tancats</u>	-
Saldo entitats financeres i caixa a 31/12/2016	163.514,87
Caixa	-
C/C en euros	163.514,87
C/C en divisa	-

Font: Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.4. Ajustaments per periodificació d'actiu

El detall d'aquest epígraf és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Despeses anticipades	318.542,24	258.265,84	60.276,40
Despesa pendent	-	77.726,38	-77.726,38
Total	318.542,24	335.992,22	-17.449,98

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.5. Fons propis

Els moviments de fons propis es resumeixen del següent quadre:

Descripció	Saldo a 31/12/2015	Altes	Baixes	Saldo a 31/12/2016
Fons social	200.000,00	-	-	200.000,00
Resultats positius d'exercicis anteriors	-	23.774,50	-	23.774,50
Resultat de l'exercici 2015	23.774,50	-	-23.774,50	-
Resultat de l'exercici 2016	-	-40.677,30	-	-40.677,30
Total	223.774,50	-16.902,80	-23.774,50	183.097,20

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.6. Creditors a curt termini

Aquesta rúbrica comptable presenta el següent detall a 31 de desembre:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Creditors pressupostaris	-	228.581,00	-228.581,00
Creditors no pressupostaris	16.914,72	9.012,86	7.901,86
Altres creditors	3.592,78	200,00	3.392,78
Ajustaments per periodificació	321.692,67	301.937,48	19.755,19
Total	342.200,17	539.731,34	-197.531,17

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

L'apartat d'ajustaments per periodificacions es detalla de la manera següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Ingressos anticipats Andorra Telecom	160.883,67	148.756,19	12.127,48
Ingressos anticipats Forces Elèctriques d'Andorra	160.809,00	153.181,29	7.627,71
Total	321.692,67	301.937,48	19.755,19

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.7. Altres ingressos en gestió ordinària

Aquest epígraf presenta el següent detall:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Diferències positives de canvi	26.407,74	6.584,00	19.823,74
Altres ingressos	312,73	455,36	-142,63
Total	26.720,47	7.039,36	19.681,11

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.8. Transferències i subvencions

Els comptes d'ingressos per transferències i subvencions presenten els següents imports a 31 de desembre:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Andorra Telecom	585.606,25	408.833,45	176.772,8
Forces Elèctriques d'Andorra	602.256,30	398.190,73	204.065,57
Altres transferències	11.297,85	-	11.297,85
Total	1.199.160,40	807.024,18	392.136,22

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.9. Aprovisionaments i serveis exteriors

Els detall és el següent:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Treballs realitzats per altres empreses	1.094.884,11	724.550,26	370.333,85
Total	1.094.884,11	724.550,26	370.333,85

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.10. Despeses de personal

El desglossament de les despeses de personal presenta el següent detall:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Sous i salaris	58.462,58	2.000,00	56.462,58
Seguretat Social a càrrec de l'empresa	8.324,57	290,00	8.034,57
Total	66.787,15	2.290,00	64.497,15

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

De la revisió d'aquesta àrea es desprenen les següents observacions:

Despeses de personal no enregistrades

Durant aquest exercici, una part de les tasques executives de la Fundació han estat assumides per persones al servei de les entitats que constitueixen el Patronat de la Fundació, sense que el compte de resultats reflecteixi cap despesa per aquest

concepte. Aquest fet comporta que les despeses registrades no siguin un reflex dels costos que ha comportat el funcionament de l'entitat.

2.1.11. Altres despeses de gestió

El desglossament de les despeses de gestió, és el que segueix:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Lloguer locals	2.400,00	1.000,00	1.400,00
Manteniment informàtics	3.627,10	-	3.627,10
Serveis de professionals independents	37.000,44	12.696,33	24.304,11
Transports	1.771,10	651,35	1.119,75
Assegurances	1.505,31	40,00	1.465,31
Serveis i comissions bancaris	216,94	54,23	162,71
Subministraments	567,92	-	567,92
Viatges i desplaçaments	19.686,46	6.758,60	12.927,86
Total	66.775,27	21.200,51	45.574,76

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.1.12. Diferències negatives de canvi

El detall d'aquest epígraf és el que segueix:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Diferències negatives de canvi pagament factures MIT	34.635,00	42.131,17	-7.496,17
Altres diferències negatives de canvi	332,64	16,64	316,00
Total	34.967,64	42.147,81	-7.180,17

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

2.2. Execució pressupostària

Es presenta a continuació la liquidació pressupostària que s'incorpora als comptes anuals de l'exercici:

Despeses	Pressupostat inicial 2015	Liquidat 2015	Pressupostat inicial 2016	Modificacions crèdits extraordinaris	Pressupostat final 2016	Liquidat 2016	Executat 2016 %	Liquidat 16/15 %
1. Despeses personal	100.380,00	2.290,00	153.079,00	45.738,00	198.817,00	66.787,15	33,59%	-
2. Despeses corrents	84.000,00	852.952,99	1.269.867,20	-	1.269.867,20	1.144.000,40	90,09%	-
3. Despeses financeres	-	-	-	-	-	35.131,28	-	-
4. Transferències corrents	-	-	-	-	-	-	-	-
Despeses corrents	184.380,00	855.242,99	1.422.946,20	45.738,00	1.468.684,20	1.245.918,83	84,83%	-
6. Inversions reals	-	856,76	12.000,00	70.000,00	82.000,00	27.611,54	-	-
7. Transferències de capital	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Actius financers	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Passius financers	-	-	-	-	-	-	-	-
Despeses de capital	-	856,76	12.000,00	70.000,00	82.000,00	27.611,54	-	-
TOTAL PRESSUPOST DE DESPESES	184.380,00	856.099,75	1.434.946,20	115.738,00	1.550.684,20	1.273.530,37	82,13%	-

Ingressos	Pressupostat inicial 2015	Liquidat 2015	Pressupostat inicial 2016	Pressupostat final 2016	Liquidat 2016	Executat 2016 %
1. Impostos directes	-	-	-	-	-	-
2. Impostos indirectes	-	-	-	-	-	-
3. Taxes i altres ingressos	-	7.039,36	-	-	26.741,46	-
4. Transferències corrents	200.000,00	981.553,54	1.434.946,20	1.550.684,20	1.206.541,31	77,81%
5. Ingressos patrimonials	-	-	-	-	-	-
6. Alienació de béns	-	-	-	-	-	-
Ingressos corrents	200.000,00	988.592,90	1.434.946,20	1.550.684,20	1.233.282,77	79,53%
7. Transferències de capital	-	-	-	-	-	-
8. Actius financers	-	-	-	-	-	-
9. Passius financers	-	-	-	-	-	-
TOTAL PRESSUPOST D'INGRESSOS	200.000,00	988.592,90	1.434.946,20	1.550.684,20	1.233.282,77	79,53%

RESULTAT PRESSUPOSTARI	-	-	-	-	-40.247,60	-
-------------------------------	---	---	---	---	-------------------	---

Font: Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat es desprèn les observacions següents:

Aplicació del Pla general de comptabilitat pública

Com es descriu a la nota 1.6 la Fundació no disposa d'una gestió pressupostària que permeti garantir l'acompliment dels principis pressupostaris estipulats a la secció 1a del Capítol III de la LGFP i del PGCP, principis que han de regir la gestió de fons públics.

L'execució pressupostària que presenta és el resultat de comparar les dades comptables amb el pressupost inicial, fet que comporta que les dades liquidades s'obtinguin a partir del criteri de meritament i no del criteri de registre que requereix l'article 31 de la LGFP. Igualment, la manca de gestió pressupostària fa que no s'hagi respectat el principi d'especialitat regulat a l'article 15 de la LGFP.

2.3. Estat del romanent de tresoreria

L'estat retut per la Fundació ha estat el següent:

Conceptes	Imports	
1.- (+) Drets pendents de cobrament		17.873,77
(+) del pressupost corrent	-	
(+) de pressupostos tancats	6.643,71	
(+) d'operacions no pressupostàries	11.230,06	
(-) de cobrament dubtós	-	
(-) drets cobrats pendents d'aplicació definitiva	-	
2.- (-) Obligacions pendents de pagaments		20.507,50
(+) del pressupost corrent	-	
(+) de pressupostos tancats	-	
(+) d'operacions no pressupostàries	20.507,50	
(-) obligacions pagades pendents d'aplicació definitiva	-	
3.- (+) Fons líquids		163.514,87
I Romanent de tresoreria afectat		206.643,71
II Romanent de tresoreria no afectat		-45.762,57
III Romanent de tresoreria (1-2+3)=(I+II)		160.881,14

Font: Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest estat en deriven les observacions següents:

Càlcul incorrecte del romanent de tresoreria afectat

El romanent de tresoreria afectat és aquella fracció del romanent de tresoreria total el qual, en tenir el seu origen en ingressos liquidats els quals tenen establerta la destinació o l'afectació a finalitats determinades, com poden ser habitualment les subvencions i ajuts públics, s'han de preservar per l'acompliment de les obligacions que van motivar el seu atorgament o liquidació.

L'entitat ha considerat incorrectament afectat un romanent equivalent al fons fundacional i l'import de drets pendents de cobrament de pressupostos tancats, per total de 206.644 euros.

2.4. Contractació pública

D'acord amb l'article 41d) de la Llei de Fundacions, en la seva condició de fundació del sector públic, ha de sotmetre la contractació als principis de publicitat, concurrència i objectivitat.

2.5. Altres aspectes a destacar

De la revisió efectuada s'han considerat les següents observacions a fer menció:

Control pressupostari

La disposició final tercera de la Llei 2/2016, del 10 de març, del pressupost per a l'exercici del 2016, estableix, entre d'altres disposicions, que *“el Govern ha d'aprovar, mitjançant un reglament, anualment i durant el primer trimestre de l'any posterior a l'any de tancament pressupostari, a proposta de la Intervenció General amb la conformitat prèvia del ministre encarregat de les finances, un programa de control pressupostari que determini les entitats parapúbliques o de dret públic, les societats públiques participades per l'Administració general amb incidència sobre les finances públiques i les entitats privades que reben subvencions, préstecs, avals i altres ajuts a càrrec del pressupost general, que estiguin subjectes al control pressupostari, així com la modalitat i l'abast de control a la qual estiguin subjectes.”*

Per decret de 30 de març de 2016 s'ha establert el programa per a l'exercici 2016 d'acord amb el qual la Fundació no ha quedat subjecta a control pressupostari ni s'ha efectuat cap acció posterior en aquest sentit.

2.6. Evolució de les magnituds i ratis principals

Es presenta a continuació l'evolució de les magnituds i ratis principals de la gestió econòmicofinancera de l'entitat:

Resum pressupost inicial d'ingressos

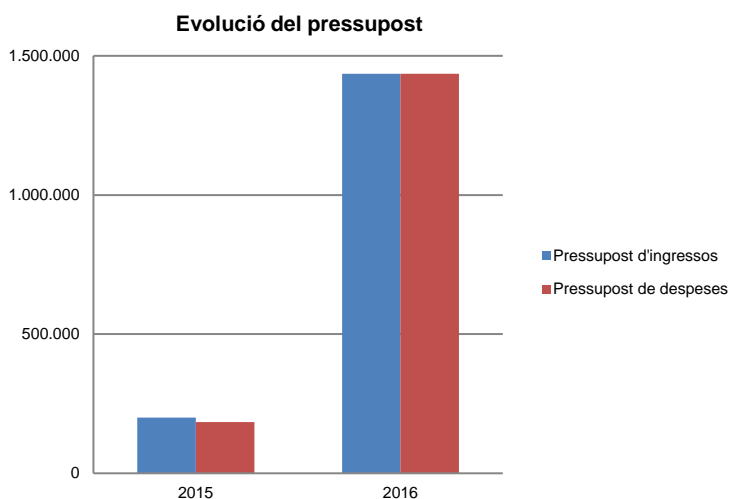
Pressupost d'ingressos	Pressupost 2015	Pressupost 2016
4. Transferències corrents	200.000	1.434.946
Ingressos corrents	200.000	1.434.946
Total ingressos	200.000	1.434.946

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Resum pressupost inicial de despeses

Pressupost de despeses	Pressupost 2015	Pressupost 2016
1. Despeses de personal	100.380	153.079
2. Consum de béns corrents i serveis	84.000	1.269.867
Despeses corrents	184.380	1.422.946
6. Inversions reals	-	12.000
Despeses de capital	-	12.000
Total despeses	184.380	1.434.946

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost d'ingressos

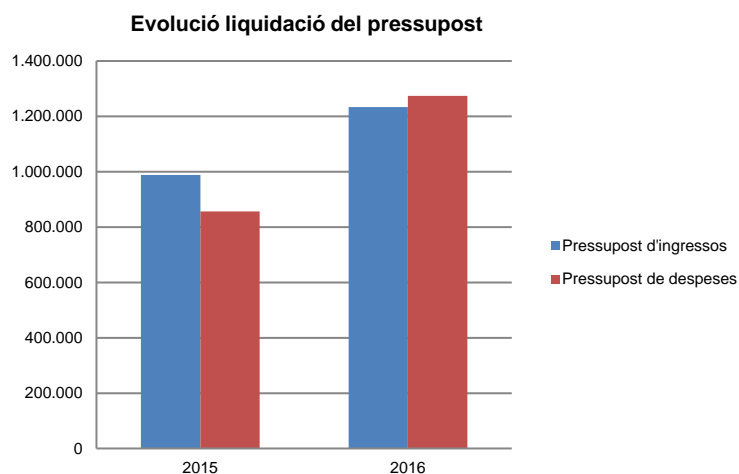
Pressupost d'ingressos	Liquidat 2015	Liquidat 2016
3. Taxes i altres ingressos	7.039	26.741
4. Transferències corrents	981.554	1.206.541
Ingressos corrents	988.593	1.233.282
Total ingressos	988.593	1.233.282

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost de despeses

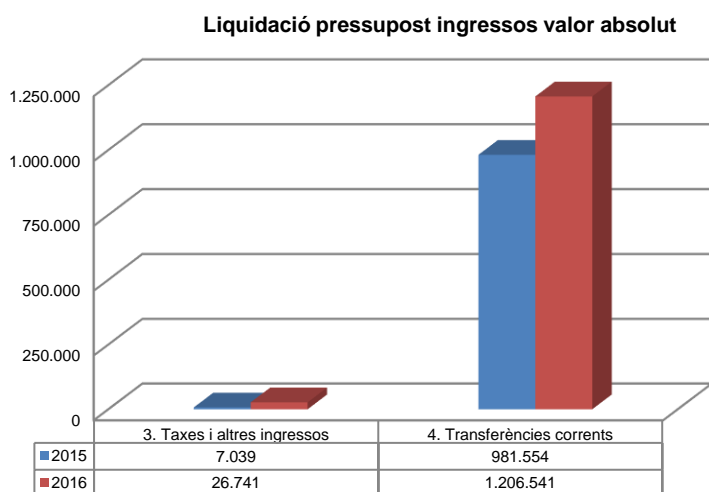
Pressupost de despeses	Liquidat 2015	Liquidat 2016
1. Despeses de personal	2.290	66.787
2. Consum de béns corrents i serveis	852.953	1.144.000
3. Despeses financeres	-	35.131
Despeses corrents	855.243	1.245.918
6. Inversions reals	857	27.612
Despeses de capital	857	27.612
Total despeses	856.100	1.273.530

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

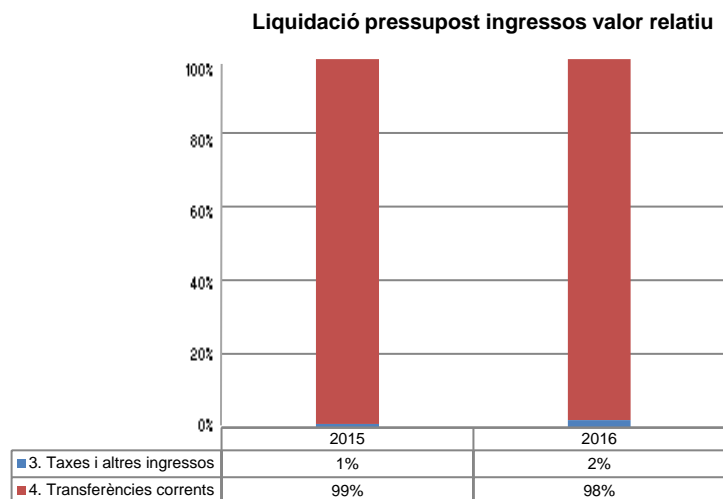

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

La distribució de les liquidacions d'ingressos i despeses dels darrers exercicis es representa gràficament en els quadres següents:

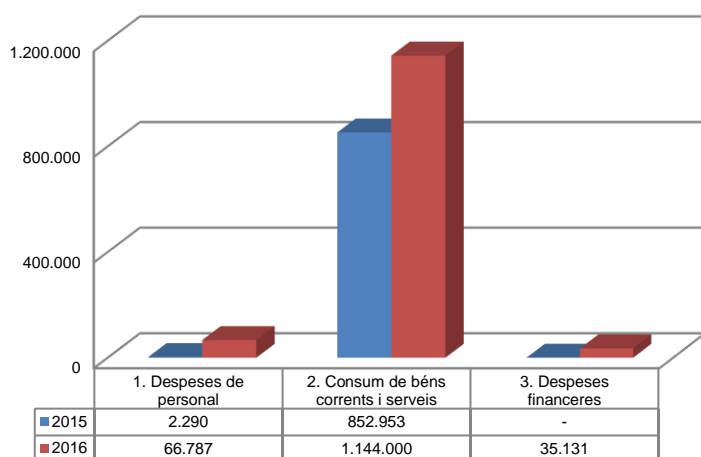

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

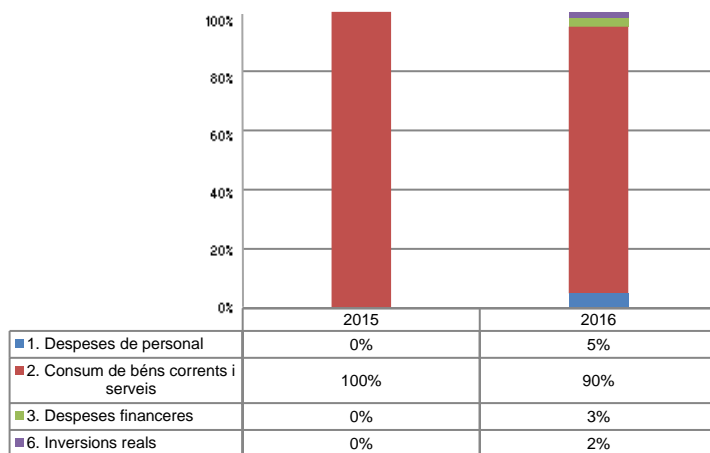
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech

Liquidació pressupost despeses valor absolut

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Liquidació pressupost despeses valor relatiu

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech

Resultat pressupostari i romanent de tresoreria

Es presenta a continuació l'evolució del resultat pressupostari:

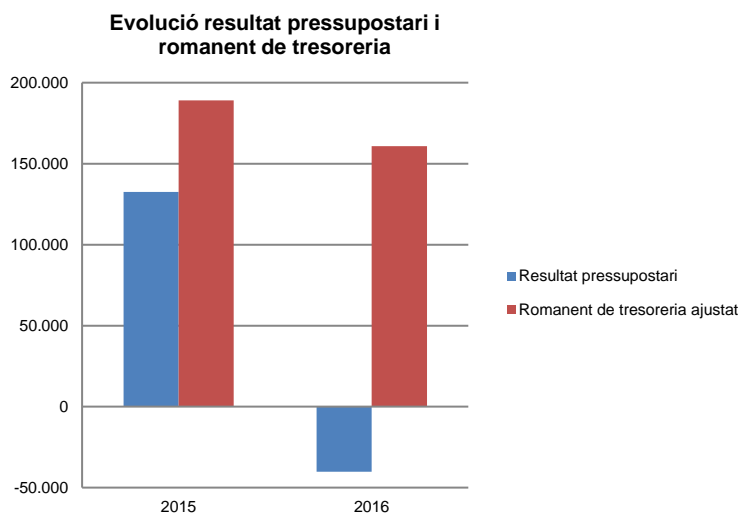
Descripció	2015	2016
Total ingressos liquidats	988.593	1.233.282
Total despeses liquidades	856.100	1.273.530
Resultat pressupostari	132.493	-40.248

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

La variació i evolució del romanent de tresoreria considerant, en cas que n'hi hagi, aquelles incidències més significatives detectades i indicades en els corresponents informes de fiscalització presenta el següent detall:

Descripció	RT Ajustat 2015	RT Ajustat 2016
1. (+) Drets pendents de cobrament	115.683	17.874
2. (-) Obligacions pendents de pagament	-237.794	-20.508
3. (+) Fons líquids	311.074	163.515
Romanent de tresoreria total (1-2+3)	188.963	160.881
I. Romanent de tresoreria afectat	-	-
II. Romanent de tresoreria no afectat	188.963	160.881
Romanent de tresoreria total (1-2+3)=(I+II)	188.963	160.881

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

Indicadors i ratis

Indicadors pressupostaris		Exercici 2015	Exercici 2016
Grau de modificacions del pressupost (*) (La proximitat al 0% mostra una menor necessitat de modificar les previsions inicials estimades)	= $\frac{\text{Modificacions del pressupost}}{\text{Previsions inicials}}$	0,0%	108,1%
Grau de liquidació de drets (Mostra el grau de realització dels ingressos previstos. La proximitat al 100% indica una bona previsió d'ingressos)	= $\frac{\text{Drets liquidats}}{\text{Previsions definitives d'ingressos - Incorporació del romanent de tresoreria}}$	536,2%	79,5%
Grau de liquidació d'obligacions (Mostra el grau de realització de les despeses previstes. No hauria d'excedir el 100%)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades}}{\text{Previsions definitives de despeses}}$	464,3%	82,1%
% que representen les despeses de personal (% que representen les despeses de personal sobre el total de despeses de l'exercici)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 1}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	0,3%	5,2%
% que representen les despeses corrents (% que representen les despeses en béns corrents i serveis de titularitat de l'entitat sobre el total de despeses de l'exercici)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 2}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	99,6%	89,8%
% que representa les despeses per transferències corrents	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 4}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	0,0%	0,0%
Esforç inversor (% de despeses que corresponen a la realització d'inversions en l'exercici. La realització d'inversions es troba relacionada amb l'adquisició, ampliació, conservació o millora de les infraestructures i béns de capital)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 6}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	0,1%	2,2%
Estalvi brut (El seu valor ha de ser positiu. Capacitat dels ingressos corrents per finançar despeses de capital)	= $\frac{\text{(Drets liquidats operacions corrents - obligacions liquidades op. corrents)}}{\text{Drets liquidats operacions corrents}}$	13,5%	-1,0%
Estalvi net (El seu valor ha de ser positiu. Un valor negatiu indica que no es disposa de recursos corrents suficients per finançar l'amortització del deute formalitzat)	= $\frac{\text{(Drets liquidats operacions corrents - obligacions liquidades op. corrents - passius financers)}}{\text{Drets liquidats operacions corrents}}$	13,5%	-1,0%
Autonomia (Capacitat de finançament sense transferències externes. No inclosos capítols 4 i 7)	= $\frac{\text{Drets liquidats totals - transferències}}{\text{Drets liquidats totals}}$	0,7%	2,2%
Autonomia fiscal (Capacitat de finançament amb els tributs liquidats)	= $\frac{\text{Drets liquidats tributs (cap. 1, 2 i 3)}}{\text{Drets liquidats totals}}$	0,7%	2,2%
Ratis de liquiditat		Exercici 2015	Exercici 2016
Fons de maniobra (Hauria de tenir valor positiu)	= $\frac{\text{Actiu corrent - Passiu corrent}}{\text{Passiu corrent}}$	223.019	157.731
Rati de liquiditat (El valor hauria de fluctuar entre el 150% i 200%)	= $\frac{\text{Actiu corrent}}{\text{Passiu corrent}}$	141,3%	146,1%
Rati de tresoreria (Valor pròxim al 100%)	= $\frac{\text{Efectiu i altres actius líquids equivalents}}{\text{Passiu corrent}}$	57,6%	47,8%

(*) Veure notes 1.6, 2.1 i 2.2

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Fundació ActuaTech
(Imports en euros)

3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS

No s'han posat de manifest observacions diferents d'aquelles que deriven d'assumpptes o pràctiques que provenen d'exercicis anteriors.

4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS

Les observacions i recomanacions formulades en exercicis anteriors, que deriven de fets que segueixen pendents o de pràctiques que s'han mantingut en aquest exercici, amb les corresponents matisacions o actualitzacions, en el cas que n'hi hagi, es recullen a continuació:

Relatives a la comptabilitat pública

- La Fundació elabora la seva comptabilitat d'acord amb les pràctiques d'entitats privades, contràriament al que li requereix la Llei de fundacions per la seva condició de fundació del sector públic, la qual cosa no permet garantir l'acompliment dels principis pressupostaris estipulats a la secció 1a del Capítol III de la LGFP i del PGCP, principis que han de regir la gestió de fons públics. (notes 1.6, 2.1 i 2.2)
- Durant l'exercici 2016, una part de les tasques executives de la Fundació s'han dut a terme per persones al servei de les entitats que constitueixen el Patronat, sense que s'hagi satisfet cap despesa amb càrrec als comptes de la Fundació. (nota 2.1.10)
- La Fundació ha considerat romanent afectat incorrectament una quantia equivalent al fons fundacional i els ingressos pendents de cobrament d'exercicis anteriors, per import de 206.644 euros. (nota 2.3)

5. CONCLUSIONS

De les verificacions efectuades d'acord amb procediments d'auditoria es desprèn que, excepte per les conseqüències que es deriven de les observacions contingudes en els apartats 3 i 4, i subjecte a les limitacions esmentades a la nota 1.6, els comptes anuals sotmesos a fiscalització expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera de la Fundació privada del sector públic ActuaTech a 31 de desembre de 2016, dels resultats de les seves operacions i dels recursos obtinguts i aplicats, i contenen, juntament amb la memòria que els acompanya, la informació necessària i suficient per a la seva interpretació i comprensió adequada, de conformitat amb els principis i normes comptables generalment acceptats recollits a la LGFP i al PGCP, i guarden uniformitat amb els aplicats en l'exercici anterior.

També es desprèn que, excepte pels aspectes descrits en el cos de l'informe, l'entitat ha complert de forma raonable amb la legislació bàsica relativa a l'administració i control dels fons públics que li és aplicable per a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2016.

6. AL·LEGACIONS

D'acord amb allò que preveuen els articles 3 i 10 de la Llei del Tribunal de Comptes es va trametre a la Fundació privada del sector públic ActuaTech el present informe per tal que pogués presentar les al·legacions que considerés oportunes.

Es transcriu a continuació la resposta rebuda:

TRIBUNAL DE COMPTES
REGISTRE D'ENTRADA
Data d'entrada: 29/03/2018
Hora d'entrada: 12.15.
Núm.: 48/18

Andorra la Vella, 28 de març de 2018

Tribunal de comptes
c/ Dr. Vilanova, 15, Planta 3
AD500 Andorra la Vella

Distingits senyors/es,

Adjunt trobareu l'informe d'al·legacions i observacions a l'informe del tribunal de comptes de la Fundació ActuaTech pels exercicis 2015 i 2016.

Aprofito l'avintesa per a testimoniar-li la meva més alta consideració.

Marc Pons Pons
Gerent de la Fundació ActuaTech

TRIBUNAL DE COMPTES
REGISTRE D'ENTRADA
Data d'entrada: 29/03/2018
Hora d'entrada: 12:15
Núm.: 48/18

AL·LEGACIONS SOBRE LES RECOMANACIONS I OBSERVACIONS
FORMULADES EN L'INFORME DEL TRIBUNAL DE COMPTES DEL
TANCAMENT DEL EXERCICI 2016 DE LA FUNDACIÓ PRIVADA DEL
SECTOR PÚBLIC ACTUATECH

- La Fundació elabora la seva comptabilitat d'acord amb les pràctiques d'entitats privades, contràriament al que li requereix la Llei de fundacions per la seva condició de fundació del sector públic, la qual cosa no permet garantir l'acompliment dels principis pressupostaris estipulats a la secció 1a del Capítol III de la LGFP i del PGCP, principis que han de regir la gestió de fons públics.

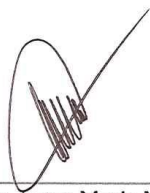
Es tindrà en compte l'observació a partir dels comptes del present exercici de l'any 2018.

- Durant l'exercici 2015, les tasques executives de la Fundació s'han dut a terme per persones al servei de les entitats que constitueixen el Patronat, sense que s'hagi satisfet cap despesa amb càrrec als comptes de la Fundació.

El 15 de novembre de 2016, la Fundació contracta la figura del Gerent portant a terme les funcions executives i alliberant al Patronat d'aquesta tasca.

- La Fundació ha considerat romanent afectat incorrectament una quantia equivalent al fons fundacionals i els ingressos pendents de cobrament, per un import de 326.468 euros.

Fent referència a l'escrit de l'informe no tenim cap al·legació a considerar i s'accepta aquesta modificació. Fruit d'aquesta observació, es fan les modificacions pertinents en l'exercici tancat 2017.

Sr. Josep Maria Missé

President de la Fundació ActuaTech

Andorra la Vella, 27 de març de 2018

7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES

El Tribunal de Comptes ha analitzat les al·legacions presentades i entén que no modifiquen els plantejaments evocats en el cos de l'informe, ni aporten cap informació complementària que permeti modificar les observacions i conclusions a les quals ha arribat el Tribunal després de l'examen de la documentació aportada durant els treballs de camp.